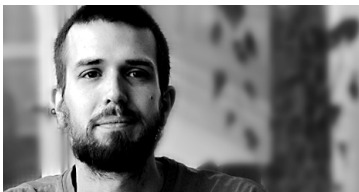

USA: Statsskulden kan bli nästa kris

Efter de senaste veckornas amerikanska finansiella räddningsoperationer, världshistoriens största, kan den dramatiskt stigande statsskulden bli nästa stora kris i USA.

ANALYS

USA:s ekonomiska kris
av Jon Weman

Den amerikanska statens övertagande av de tidigare halvstatliga bolåneinstituten Fannie Mae och Freddie Mac, till en kostnad av minst 200 miljarder dollar, var bara början. Tisdagen den 16 september använde det amerikanska finansdepartementet 85 miljarder dollar till för att ta över ett helt privat krisföretag, försäkringsjätten AIG. Fredagen den 22 presenterade finansminister Henry Paulsson ett räddningspaket som överskuggade de tidigare – uppköp av dåliga lån omfattande uppskattningsvis 500 miljarder dollar, den största statliga borgensoperationen i världshistorien.

I måndags hade summan växt till 700 miljarder. Paketet har ännu inte passerat kongressen, som i förslaget nuvarande utformning inte skulle få mycket kontroll eller ens insyn i hur de enorma summorna kommer att spenderas. I förslaget ingår även att finansministerns beslut inom ramen för paketet ska vara omöjliga att pröva i domstol. Ytterli-

gare 250 miljarder dollar har gått in i andra lån och borgensförsäkringar.

”USA:s finanssystem har misslyckats med de två uppgifter det förutsatts sköta: att hantera risk och att fördela resurser... komplexa transaktioner utformades just för att dölja risker och fallande värden på tillgångar”, kommenterar nobelpristagaren och förre Världsbanksekonomen Joseph Stiglitz. Doug Henwood, författare till boken Wall Street, är inne på samma spår när Arbetaren talar med honom:

– Vi hamnade här på grund av att vi inte bara avreglerat allting, utan vi har dessutom plockat bort alla tidigare redovisningskrav på de finansiella aktörerna. De fick göra som de ville och ingen visste vad de gjorde, säger han.

EFTER BOLÄNEN OCH finanskrisen verkar den amerikanska statsskulden bli nästa heta ämne. I juli förutspådde finansdepartementet att USA:s budgetunderskott för 2009 skulle sluta på 482 miljarder dollar (omkring 3,5 procent av BNP), en häpnadsväckande ökning från 162 miljarder 2007 och beräknade 389 miljarder 2008. Men förre finansministern Paul O’Neil kallade beräkningen för skönmålning: ”Det handlar om långt över 500 miljarder i verkligheten. Det är en svindlande siffra”, förklarade han för Washington Post. I den summan räknas inte några av de finansiella räddningsoperationerna med.

Miljardären Warren Buffet varnar i en intervju med nyhetsbyrån AP för att statsskulden kan innebära ”en katastrof större än bolånekrisen”. Han har också sponsrat

dokumentärfilmen ”I. O.U.S.A.”, som driver samma tes.

Journalisten Naomi Klein förutspår att skulderna efter de finansiella uppretningsoperationerna kommer att användas som en ny ”chock” för att driva en nyliberal agenda: ”Under en boom är det lönsamt med marknadsliberalism; en frånvarande regering gör det möjligt för spekulationsbubblor att blåsas upp obehindrat. När bubblorna spricker blir ideologin ett handikapp, och den går i dvala medan staten kommer till räddning. Men lita på att den kommer att återuppväckas när räddningsoperationerna är över. De massiva skulderna som tagits upp kommer då att bli del av en global budgetkris som kommer att användas för att motivera nya sociala nedskärningar och privatiseringar”, skriver hon i The Guardian.

HON TROR DOCK att det kan bli svårt att få folk att acceptera ett sådant program – när vi sett att staten kan agera handlingskraftigt och spendera stora pengar för att rädda banker, blir det svårt att motivera varför det inte skulle gå att göra samma sak för att hjälpa drabbade husägare eller offren för orkanen Katrina, resonerar hon.

– Mycket av de senaste årens ekonomiska tillväxt i USA var i botten artificiellt uppbåst, det var en form av lån från framtiden. Det kommer bli oundvikligt med minskad konsumtion här den närmaste tiden. Hur det ska fördelas socialt och mellan olika inkomstgrupper, det kommer bli en stor politisk stridsfråga, säger Doug Henwood.